

З метою підвищення ефективності комунікативно-організаторської діяльності, яка є важливим компонентом професійного становлення студентів-медиків, була підібрана тренінгова програма, яка мала терапевтичний ефект (показники рівня емпатії зросли у 70% психокорекційної групи). Дана програма сприяла розвитку професійно важливих якостей, що є вагомими умовами профілактики та подолання комунікативних бар'єрів, зокрема емпатії, вміння слухати, розуміти невербальні засоби комунікації.

Отже, проблема вдосконалення професійної придатності студентів-медиків, а саме їх психологічної підготовки, комунікативної компетенції та практичних вмінь реалізації психологічного ефекту лікування є визначальною у освітньому процесі. Окреслена проблематика є особливо актуальною для формування та суттєвих змін особистості студента медичного коледжу, у період професійного становлення, психологічного та соціального зростання.

Фомін Катерина Василівна

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ДІАЛОГІЧНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Впровадження в освітню практику концептуальних засад Нової української школи потребує підготовки вчителів, здатних працювати на засадах педагогіки партнерства, співпраці, співтворчості. Однією з форм навчання, яка передбачає активізацію пізнавальної діяльності учнів, їх уміння вчитися, досліджувати, комунікувати між собою у процесі пошуку нових знань, слугує діалогічна взаємодія (навчання). Основними в організації навчального діалогу в початковій школі є інтерактивні методики, які спрямовані на формування в дітей навичок соціального спілкування, вміння слухати, толерантно висловлювати свої думки, визначити основні ідеї тощо.

Проблему підготовки майбутніх педагогів початкової школи досліджували Н. Бібік, О. Біда, О. Будник, А. Коломієць, О. Кучерявий, С. Литвиненко, С. Мартиненко, О. Отич, О. Савченко та ін.; питання діалогічного навчання як способу організації освітнього процесу – Л. Бурман, В. Вихрущ, Л. Вовк, І. Глазкова, В. Морозов, Г. Троцько та ін.

Для того, щоб підготувати майбутніх педагогів до організації діалогічного навчання в освітньому середовищі початкової школи, доцільно практикувати ці форми роботи у роботі з ними при вивченні психолого-педагогічних дисциплін, а також методик викладання освітніх галузей за «Типовою освітньою програмою для закладів загальної середньої освіти» (приміром, розробленою під керівництвом О. Я. Савченко). Адже «діалогічне спілкування передбачає особистісну рівноправність у спілкуванні, суб'єкт-суб'єктні стосунки, центрацію на потребах партнера спілкування, співпрацю, свободу дискусії та викладення думки в діалозі, творчість, професійний та особистісний ріст, об'єктивний контроль результатів діяльності, індивідуальний підхід до особистості, тобто сприяє професійному становленню особистості» [4].

У професійній підготовці майбутніх вчителів до організації діалогічного навчання в початковій школі чільне місце належить ціннісно-мотиваційному аспекту їхньої готовності [1], що виявляється в їхній внутрішній спрямованості на відповідну діяльність, зацікавлення процесом та результатами навчального діалогу, а також прагненні використовувати окреслену форму активності у роботі з учнями. Дієвим засобом стимулювання мотивації студентів слугують ігрові форми організації освітнього процесу. На думку А. Капської, ділова гра – це діалог на професійному рівні, в ході якого відбуваються зіткнення різних думок, позицій, взаємна критика гіпотез, їх обґрунтування й утвердження, що призводить до появи нових знань і уявлень [3, с. 71].

Безумовно, ділові ігри у викладанні психолого-педагогічних дисциплін у вищій школі розвивають у майбутніх фахівців, передусім, аналітичні здібності, вміння застосовувати здобуті знання у практиці.

У цьому руслі чітко виявляються елементи комунікативної культури учасника педагогічної взаємодії, його вміння толерантно вислуховувати і сприймати думки інших, приймати їх чи виявляти свою позицію стосовно проблемних ситуацій, які є предметом вивчення та обговорення. А. Гройсман стверджує, що «завдяки використанню людиною рольових функцій, ігрове спілкування дозволяє їй адаптуватися до складного світу людей і речей, створює «позитивний психологічний баланс» між особистістю й суспільством. Рольова гра дає також можливість правильно орієнтуватися в екстремальних ситуаціях, сприяє виробленню навичок культури спілкування» [2, с. 202].

Таким чином, організація навчального діалогу є ефективною не лише в плані пізнання нового знання, а й не меншою мірою в активізації учасників в ігровій діяльності, створенні довірливої психологічної атмосфери.

Список використаних джерел

1. Budnyk O. Motivation of Students to the Professional Pedagogical Activities. *Scientific Bulletin of Chelm. Section of Pedagogy*, 1(2018), 55-65. [online]. Режим доступу: <http://yadda.icm.edu.pl/yadda/element/bwmeta1.element.desklight-be55418b-854b-4b62-9d82-75a65bd087ac> [Дата звернення 17 лютого 2019].
2. Гройсман А.П. Проблемы ролевой психологии. Психологические механизмы регуляции социального поведения. М.: Наука, 1979. С.175-204.
3. Капська А.Й. Гра як активний метод навчання студентів майстерності слова. Рідна школа, 1991. №10. С.71-73.
4. Пахомова О.Л. Діалогічне спілкування в контексті професійного становлення психолога [online]. Режим доступу: <http://intkonf.org/pahomova-ol-dialogichne-splukuvannya-v-konteksti-profesijnogo-stanovlennya-psihologa/> [Дата звернення 20 лютого 2019].

Моравецький Остап Михайлович

Львівський національний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: Дахній Андрій Йосипович, кандидат філософських наук, доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка

НАУКОВА РАЦІОНАЛЬНІСТЬ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Очевидно, що образно-символічне мислення можна характеризувати як предтечу та підставу дискурсивного, раціонального мислення. Раціональність є характерною рисою і переднаукового знання, вона поєднує в собі натурфілософське пояснення процесів спостережуваної дійсності з філософським розумінням сутності самих цих процесів.

Пошук раціональних елементів наукового дослідження, виявлення типів наукової раціональності, побудова наукової картини світу – все це передбачає необхідність філософського обґрунтування найбільш ефективних способів пізнання. Разом з тим важливо з'ясувати прояв таких когнітивних механізмів інтелектуальної діяльності людини, які сприяють реалізації та розкриттю її творчого потенціалу.

Поява і подальше формування науки в її новоевропейському вигляді передбачає зміну раціональності, яка визначається як класична або закрита раціональність. Реальний процес пізнання не може бути описаний повною мірою в рамках цієї раціональності, тому необхідний вихід за її межі. Розуміння раціональності як відкритої структури дозволяє розглядати прояв позараціонального в пізнанні як його конструктивний елемент.

Еволюція раціональності пов'язана із розвитком форм і способів пізнання, де образно-символічне мислення передує становленню дискурсивного мислення, зберігаючи в пізнанні елементи цих типів мислення.

Основні ідеї концепції європейського раціоналізму сходять до *давньогрецької філософської* думки, яка поєднує в собі міфологічне і раціональне. Міфологічне мислення володіє власною раціональністю, розкриваючись через власні поняття досвіду систематичного впорядкування уявлень про світ і його гармонію. Це створює умову для реалізації логосу (раціональності) в якості нової форми упорядкування та осмислення світу. У філософських поглядах Геракліта, Парменіда, Платона, Аристотеля широко використовується мова образів, поряд з утвердженням переваг розуму, діяльність якого описується за допомогою натурфілософських категорій, метафор і парадоксів. Причому розуміння життя часто постає як осягнення руху. Так, Геракліт виходить з того, що життя, природа і суспільство пронизані рухом. Він мислить образами, у нього всюди використовується метафора, образ, і, на відміну від Парменіда, він слідує не стільки логіці, скільки інтуїції, передбачаючи справжню суть речей. Геракліт вперше говорить про безсвідоме, надаючи йому значення загальності.

Таким чином, питання про раціональність в цьому контексті ставилося у зв'язку з продукуванням правильних рішень на підставі здорового глузду і буденного знання. При такому раціональному поясненні підстав наукового знання особливу роль мають надраціональні, інтуїтивні елементи пізнання.

Автор терміну «європейський раціоналізм», польський філософ і логік Анджей Гжегорчик, першим з сучасних філософів проводить систематичний аналіз співвідношення форм мислення і пізнання в контексті генезису європейської культури, засновуючи цю концепцію на тих способах мислення, які характеризуються як поворотні у європейській філософській думці. Він характеризує феномен європейського раціоналізму як внутрішнє протікання інтелектуального життя цивілізації середземноморського ареалу, що стала колицкою європейської культури. Основою його міркувань є раціональність, що розуміється як логічність, послідовність міркувань і обґрунтованість суджень.

Концепція європейського раціоналізму передбачає особливе співвідношення раціональних і позараціональних форм пізнавальної діяльності, яке яскраво проявляє себе на етапі становлення переднаукового знання.